

Голові
разової спеціалізованої вченої ради,
доктору політичних наук, професору,
декану факультету суспільних наук і
міжнародних відносин
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара
Кривошеїну Віталію Володимировичу

РЕЦЕНЗІЯ

**кандидата політичних наук, доцента кафедри політології, соціології та
публічного управління Дніпровського національного університету імені
Олеся Гончара Воронової Тетяни Володимирівни
на дисертаційне дослідження Матухно Генріха Робертовича
«Інституційні чинники публічної політичної участі молоді в сучасній
Україні», подане на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
052 Політологія**

Актуальність проблеми. Розбудова незалежної України як демократичної держави потребує участі всіх суб'єктів політики у прийнятті рішень загальнонаціонального масштабу. У політичній науці досягнуто консенсусу на рахунок того, що публічна політична участь є основою сучасного демократичного суспільства, оскільки вона забезпечує артикуляцію інтересів якомога більшої кількості громадян. При цьому варто відзначити, що, на відміну від інших постсоціалістичних країн, Україна зіштовхнулася з небаченими викликами, які передусім пов'язані зі збройною агресією Росії проти нашої держави.

Говорячи про соціально-демографічні групи, які впливають на політичне життя, не можна обійти увагою молодь. З одного боку, молоде покоління у будь-якому суспільстві – це його майбутнє, отже, слід приділяти увагу соціалізації молоді та її інтеграції до політичного життя. З іншого боку, молодь схильна до нестандартного (порівняно зі старшими поколіннями)

мислення, отже, молоді учасники політичного процесу можуть чинити позитивний вплив на розбудову держави. У той же час не варто забувати про те, що всі політичні процеси та явища тяжіють до інституціоналізації. Відтак, актуальність теми є беззаперечною.

Джерельна база дослідження. Дисертаційне дослідження спирається на суттєвий обсяг джерельної бази та наукових розробок, що дозволило забезпечити валідність дослідження. Так, автор детально аналізує і порівнює різні підходи до визначення змісту категорій «політична участь», «політичний інститут», виокремлює та пропонує критерії до розмежування публічної і непублічної форм політичної участі. Можна сказати, що операціоналізація основних понять, використаних у роботі, відбулась на основі ретельного вивчення, аналізу і порівняння цілого комплексу наукових підходів, яке супроводжується формуванням і обґрунтуванням самостійних думок автора з приводу їх застосування. У даному контексті можна також відмітити, що у роботі наявно достатньо багато джерел 2024 року (у тому числі актуальні вебресурси), також у дослідженні присутньо понад 40 англomовних джерел, що вказує на певну ґрунтовну роботу, виконану автором.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам. У тексті роботи повноцінно реалізовано весь емпіричний потенціал, закладений у методологію дослідження. Зокрема, наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертаційному дослідженні, мають належний ступінь обґрунтованості, цьому зокрема сприяє широка база застосованих методів дослідження. На основі поєднання таких методів наукового пізнання, як метод Дельфі, фокус-група, аналіз документів, структурно-функціонального підходу та загальнологічних методів дослідження, автору вдалось здійснити оцінку ранжирування інституційних чинників впливу на публічну політичну впливу різних інституційних чинників на публічну політичну участь молоді в умовах сучасного українського соціально-політичного контексту та розробити підхід до ранжирування цих чинників за критерієм впливу. Крім цього, особливо цінною є розроблена

класифікація інституційних чинників публічної політичної участі молоді, що дозволяє впорядкувати зазначене за різними критеріями. Авторська етапізація процесу соціалізації молоді (с. 60) відбиває особливості українських реалій, які дещо відрізняються від європейських.

Наукова робота сконцентрована на унікальній темі, яка водночас, синтезує в собі широке предметно-об'єктне поле. Разом з тим, дослідження передбачає логічний взаємозв'язок між політичним процесом, його нормативним регулюванням та структурно-функціональним виміром молодіжної політики у структурі взаємозв'язку із феноменом політичної участі, що дозволило отримати детальне осмислення основних проблем функціонування політичних інститутів, які впливають на публічну політичну участь молоді. Більше того, автору вдалося ретельно проаналізувати процес еволюції вітчизняної молодіжної політики і її впливу на публічну політичну участь молоді та розробити власну етапізацію цього процесу, який відображає логічну картину щодо особливостей функціонування політичних інститутів щодо публічної політичної участі молоді у різний період.

Здобувач наголошує на певних зрушеннях, які відбуваються у системі освіти у контексті молодіжної політики, наводячи в якості прикладу появу у 2024 р. нової магістерської програми «Публічне управління та адміністрування молодіжної політики» на базі Луцького національного технічного університету [с. 113]. Автором було розроблено критерії класифікації інституційних чинників публічної політичної участі молоді [с. 136-137]. Окрему увагу дисертант звертає на нерівномірність розподілу бюджету профільного міністерства на спорт і молодіжну політику: на спорт передбачено 99,06% діяльнісного компоненту бюджету міністерства, в той час як на молодіжну політику та роботу з молоддю виділено лише 0,94%, причому, як зазначає автор, спираючися на статистику за 2013-2025 рр., така ситуація не пов'язана з наслідками повномасштабного військового вторгнення Росії в Україну [с. 153-154].

Слід окремо відзначити зусилля дисертанта із систематизації досвіду молодіжної роботи, накопиченого за роки незалежності. Автор не обмежується суто політичними інституціями, а досліджує, наприклад, роль релігійних організацій у соціалізації української молоді [с. 100-101]. Також автором аналізується деструктивний вплив радянської системи соціалізації молоді, який не був рішуче відкинутий у перші роки незалежності [с. 101-102]. Слід окремо зазначити високий рівень поінформованості автора щодо особливостей реалізації молодіжної політики в різних регіонах України.

Стиль написання роботи характеризує автора як досвідченого науковця, здатного до незалежного мислення та відстоювання власної позиції. Було дотримано всі вимоги, які висуваються до дисертаційних робіт. Усі запозичення є коректними та містять посилання на першоджерела. Порушень в оформленні тексту роботи не зафіксовано

Практичне значення отриманих результатів. Робота враховує актуальні реалії сучасного політичного процесу у сфері молодіжної політики та пропонує комплексний підхід до осмислення широкого спектру проблем, які впливають на публічну політичну участь вітчизняної молоді. При цьому автору вдалося не тільки виявити та обґрунтувати наявні проблеми, які негативно впливають на публічну політичну участь молоді, але й систематизувати їх за інституційними чинниками та розробити перелік рекомендацій, які мають потенціал та частина з яких вже знаходяться у стані фактичного впровадження. За таких умов, результати дисертаційного дослідження мають суттєве практичне значення отриманих результатів, оскільки сформовані пропозиції та розроблені напрацювання можуть бути використанні безпосередньо у політичному процесі.

На особливу увагу, на нашу думку, заслуговують пропозиції щодо розширення державної підтримки програм молодіжних стажувань на базі органів влади та сприяння залученню коштів міжнародних донорських організацій на розвиток організаційної спроможності установ, що працюють з молоддю [с. 188]. Можна висловити обережну надію на можливість

імплементатії бодай частини з цих рекомендацій після завершення бойових дій в Україні.

На нашу думку, результати дослідження можуть бути використані у розробці авторських навчальних курсів для здобувачів вищої освіти.

Зауваження та дискусійні положення. Позитивно оцінюючи отримані результати дослідження, їх наукову новизну та практичну значущість, слід виокремити певні зауваження та дискусійні положення.

По-перше, автор приділяє порівняно невелику увагу феномену політичних партій, аргументуючи це послабленням їх ролі в умовах відсутності виборчого процесу під час повномасштабного вторгнення. Однак, враховуючи, що правовий режим воєнного стану з часом буде скасовано, додатковою перевагою дисертаційної роботи міг стати прогностичний аналіз щодо можливостей політичних партій сприяти забезпеченню публічної політичної участі молодих громадян та розробка відповідних пропозицій і рекомендацій у цьому напрямі.

По-друге, дисертація набула б більш емпіричного характеру, якби автор здійснив порівняння рівня політичної участі молоді за різні роки. Також у роботі могло б знайти відображення порівняння рівня політичної участі молоді з розробленою етапізацією процесу інституціоналізації молодіжної політики в незалежній Україні.

По-третє, робота має науковий стиль, що є цілком доречним, але в окремих випадках присутні речення з великою кількістю спеціальних термінів. Враховуючи, що робота може представляти інтерес не тільки для фахівців у галузі політичної науки, окремі компоненти можна було б спростити або пояснити додатково, щоб не перевантажувати текст.

Утім, вищевикладені позиції пов'язані з науковим становленням дисертанта, носять рекомендаційний характер і не впливають на загальне позитивне враження від роботи.

Апробація результатів дослідження. Основні положення наукової новизни було викладено у фахових публікаціях та у тезах доповідей на

конференціях, проведених в Україні та за кордоном. Публікації відбивають сучасний стан досліджень із проблематики молодіжної політики та демонструють визнання наукових надбань дисертанта у колі науковців національного та європейського рівнів.

Висновки. Дисертація Матухно Генріха Робертовича на тему «Інституційні чинники публічної політичної участі молоді в сучасній Україні» є самостійним науковим дослідженням. За ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів рукопис відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара, введеного у дію наказом Ректора Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара від 11 грудня 2024 року №400, заслуговує позитивної оцінки, а її автор, Матухно Генріх Робертович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 052 Політологія.

РЕЦЕНЗЕНТ

кандидат політичних наук,
доцент кафедри політології,
соціології та публічного управління

Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара

ТЕТЯНА ВОРОНОВА

УЧЕНИЙ СЕКРЕТАР

Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара,
кандидат фізико-математичних наук, доцент

ТЕТЯНА ХОДАНЕН